

Skorka Tamás

A katonai szabálysértési felelőssége a rendvédelmi szervek szemszögéből nézve

Bevezető

Az önálló szabálysértési jog relatíve csekély múltra tekint vissza és már csak ezen okból kifolyólag a jogirodalma is jóval szerényebb, mint az anyajogé, a büntetőjogé. Ha a szabálysértési jog egy kis szeletkékét kívánjuk megvizsgálni – nevezetesen a katonákra vonatkozó rendelkezéseket – akkor pedig meg kell állapítanunk, hogy a szabálysértési jogot feldolgozó kommentárok, tankönyvek, tudományos írások meglehetősen keveset foglalkoznak ezzel a területtel. A könyvtárakban fellelhető irodalom kimerül a törvényszöveg ismertetésére szorítókozó egy-két oldallal, nagyrészt ismételve önmagát.

Írásomban a szabálysértési jog katonákra vonatkozó rendelkezéseit, kiemelve a rendvédelmi szerveknél szolgálatot teljesítő katonák által elkövetett szabálysértések fegyelmi eljárásban történő elbírálását kívánom feldolgozni, a törvényi szabályozás változását napjainkig végig kísérve, illetve a hatályos joganyagot feldolgozva.

1. Az önálló szabálysértési jog kialakulása

A múlt század közepén jelentős változások következtek be a bűncselekmények súly szerinti osztályozásában. Az 1950. évi II. törvény (Btá.) megszüntette a trichotómiát, kiiktatta a büntett és a kihágás között szereplő vétségi fokozatot. A kihágási jog különös része azonban érintetlen maradt. Az

eljárást a kihágási bíróságokról és azok eljárásáról szóló 1951. évi 35. törvényerejű rendelet és a kihágási eljárás szabályairól szóló 59/1952. (VII.1.) MT rendelet (a továbbiakban: KESZ) szabályozta. A büntetőbíráskodás mellett a tanácsok végrehajtó bizottsága, illetve a rendőrkapitányságok bírálták el a kihágásokat. Az 1953. évi 16. számú törvényerejű rendelet megszüntette a rendőrségi kihágási bíráskodást, megállapítva, hogy a törvényesség megszilárdítása és az igazságszolgáltatás alkotmányos alapelveinek megvalósítása érdekében a bűncselekmények miatt az eljárás kizárólag a bíróságok hatáskörébe tartozik. Az 1955. évi 17. törvényerejű rendelet pedig végleg megszüntette a kihágás intézményét és a kihágási bíráskodást. A kihágások kisebb része a bűncselekmények, nagyobb része szabálysértések közé került besorolásra.

2. A szabálysértési jog katonákra vonatkozó rendelkezéseinek evolúciója

2.1. Első lépés: 1968. évi I. törvény

Ezután a rövid történeti bevezetés után utalni kell arra, hogy a KESZ alapján a kihágási bíróság hatáskörébe tartozó kihágási ügyekben általában a végrehajtóbizottság járt el¹, illetve meghatározott ügytípusokban a rendőrség. A KESZ 11.§ (1) bekezdésében *„Eljárás a katonai büntető eljárás hatálya alá tartozó személyek ellen, valamint területenkívüliség és személyes mentesség esetén”* címen rendelkezett a katonákra vonatkozó speciális szabályokról is:

„A kihágási bíróság a Néphadsereg, az Államvédelmi Hatóság, a rendőrség, a hivatásos légoltalmi szervezet, az

---

¹ A kihágási eljárás szabályairól szóló 59/1952. (VII. 1.) MT rendelet (továbbiakban: KESZ) 2.§ (1).

állami tűzoltóság, a pénzügyőrség tagjai, valamint e testületek egyéb alkalmazottai, úgyszintén a letartóztatóintézeti alkalmazottak ellen olyan kihágás miatt, amelyet e szolgálati viszonyuk tartama alatt követtek el, nem járhat el. Az ilyen kihágásra vonatkozó feljelentést az iratokkal és az esetleges bűnjelekkel együtt az illetékes katonai ügyészhez kell megküldeni.”

A katonákra vonatkozó hatályos szabályozás gyökerei tehát már a kihágási eljárás szabályozásában is megtalálhatóak. A katona fogalma természetesen a maitól eltérő tartalommal bír és az eljárás iratait is a katonai ügyésznek kell megküldeni, de az egyértelmű, hogy a speciális alanyi kör által elkövetett jogsértések az átlag állampolgár által elkövetett kihágástól eltérően kerültek elbírálásra.

Az 1968. évi I. törvény a szabálysértési jog első törvényi szintű szabályozása a magyar jogrendszerben. A törvény első részében, a szabálysértésekre vonatkozó általános szabályok között, a büntetésekről és intézkedésekről szóló második fejezet végén található *„A fiatalkoriakra és a katonákra vonatkozó különleges rendelkezések”*. A törvény 32 éven keresztül képezte alapját a szabálysértési jognak. Ezen időtartam alatt jelentős változáson esett át a katonákra vonatkozó szabályozás is. A közlönyállapot alapján:

„Ha a szabálysértést katona követte el, fegyelmi intézkedésnek van helye.

A szabálysértési rendelkezések alkalmazásában katona a fegyveres erők (néphadsereg, határőrség, karhatalom és a polgári védelem katonai szervei) tényleges tagja, úgyszintén a rendőrség és a büntetésvégrehajtási őrség tagja, továbbá a szolgálatban vagy a szolgálattal összefüggésben elkövetett

szabálysértés esetén a munkásőrség, valamint a vám- és pénzügyőrség egyenruha viselésére jogosított tagja.”²

A következő jelentős változást a szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvény módosításáról és kiegészítéséről szóló 1974. évi 23. törvényerejű rendelet hozta. A módosítás nyomán már bekerült a szabályozásba, hogy a szolgálati viszony fennállása alatt elkövetett szabálysértéseket kell fegyelmi eljárásban elbírálni, ha az elbírálnakor a szolgálati viszony már nem áll fenn, akkor az általános szabályok érvényesülnek.

Bővült a törvény szövege az elkobzás szabályozásával és pontosításra került az alanyi kör is. Kikerültek a katona fogalmi köréből a polgári védelem katonai szervei, a karhatalom és a vám és pénzügyőrség egyenruha viselésre jogosított tagjai. Változott a munkásőrök megítélése is, a hivatásos munkásőr minden esetben katonának minősül, míg a munkásőrség társadalmi állományú tagjai esetében csak szolgálatban, vagy szolgálattal összefüggésben elkövetett jogsértést kellett fegyelmi útra terelni.

A katona fogalmi körében további változások álltak be, amikor az 1989. évi XXX. törvény – érdemei elismerése mellett - megszüntette a munkásőrséget, illetve amikor az 1995. évi CXXV. törvény révén a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai bekerültek a szabálysértési törvény katonái közé.

2.2. Második lépcső: 1999. évi LXIX. törvény

2000.03.01-én hatályba lépett a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény, amely szerkezetileg ugyanott rögzítette a katonákra vonatkozó szabályokat, mint elődje az 1968. évi I.

---

² A szabálysértésről szóló 1968. évi I. törvény 28. § (1)-(2).

törvény (Első rész, II. Fejezet, A szabálysértések miatt alkalmazható jogkövetkezmények után).

A címben a „Katonákra vonatkozó rendelkezések” szerepelnek, de a törvény szövege fegyveres szerveket sorol fel. Ez azzal magyarázható, hogy 1989 után folyamatosan megalkotásra kerültek a szervezeti törvények, amelyek az egyes rendészeti szervek feladatait, illetve jogállását is újra szabályozták (pl.: 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről; 1997. évi XXXII. törvény a határőrizetről és a Határőrségről; 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról, stb).

A fegyveres szervek (honvédség, határőrség, rendőrség, polgári védelem, vám- és pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, állami és hivatásos önkormányzati tűzoltóság, polgári nemzetbiztonsági szolgálatok) hivatásos állományú tagja, továbbá a sorkatonai szolgálatot teljesítő által a szolgálati viszony tartama alatt a szolgálati helyen, illetőleg a szolgálattal összefüggésben elkövetett szabálysértést fegyelmi eljárás keretében kell elbírálni.³

Az alanyok köre tehát megint változik, visszakerül a polgári védelem és bekerül a hivatásos és önkormányzati tűzoltóság is. A törvény külön rendelkezik a sorkatonai szolgálatot teljesítőkről, azonban ezek a rendelkezések 2005.01.01-én hatályon kívül helyezésre kerülnek, mivel 2004. november 3-án leszerel az utolsó sorköteles katona, így megszűnik a sorkötelezettség hazánkban.

Megjelenik a hatályos, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényben is általánosan alkalmazott fogalmi meghatározás, mely szerint a szolgálati viszony tartama alatt a szolgálati helyen, illetve a szolgálattal

---

³ A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 30. § (1).

összefüggésben elkövetett szabálysértés esetén kell fegyelmi eljárásra terelni az ügyet.

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény végrehajtásáról szóló 11/2000. (II. 23.) BM rendelet 8.§ (1) bekezdése külön nevesíti is, hogy *a fegyveres szervek hivatásos állományú tagja, valamint a sorkatona (a továbbiakban: katona) által a szolgálati viszony tartama alatt, de nem azzal összefüggésben elkövetett szabálysértések elbírálására az általános hatásköri és illetékességi szabályok vonatkoznak.*

Ez lényeges változás a 1968. évi I. törvény közlönyállapotához képest, ahol a katona által elkövetett szabálysértést minden esetben fegyelmi intézkedés követi.

Szintén fontos változást hoz a büntető jogszabályok módosításáról szóló 2004. évi CXXXI. törvény, mely alapján, ha a katonával együtt polgári személlyel szemben is szabálysértési eljárást kell indítani, az eljárást a szabálysértési hatóság folytatja le. A tényállás megállapítását követően a szabálysértési hatóság fegyelmi fenyítés kiszabása végett megkeresi a fegyveres szerv illetékes előljáróját.

A fegyelmi eljárás lefolytatását követően - amennyiben elkobzás, illetőleg járművezetéstől eltiltás szükségessége merül fel a fegyelmi hatóság ennek végrehajtása céljából a szabálysértési hatóságot keresi meg.

2.3. Harmadik lépcső: napjaink szabályozása, a 2012. évi II. törvény

A jelenleg hatályos 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről (a továbbiakban: Szabs tv.) szabályozása szerint *„katona a Magyar Honvédség tényleges állományú tagja, a rendőrség, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, a büntetés-*

végrehajtási szervezet, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint az Országgyűlési Őrség hivatásos állományú tagja".⁴

A Szabs tv. katona fogalma is változáson ment keresztül a törvény hatályba lépése óta napjainkig eltelt idő alatt, mivel a Nemzeti Adó és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) helyébe az Országgyűlési Őrség hivatásos állományú tagjai léptek.

A 2010. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: NAV tv.) létrehozta az egységes Nemzeti Adó- és Vámhivatalt. A törvény az egyes jogállási törvényekben – a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.), valamint a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: régi Hszt.) – szabályozott jogintézményeket újra szabályozta, egységesítve a két jogállási törvény rendelkezéseit, azokat ugyanakkor a NAV szervezeti és személyi állományából fakadó különbségeihez igazította. Indokolt volt a fegyelmi felelősségre vonatkozó rendelkezések átformálása is, mivel a Kttv. és a régi Hszt. kormánytisztviselőkre, illetve pénzügyőrökre vonatkozó eltérő szabályozása már-már sértette az egy szervezeten belüli egyenlő elbánás elvét.

A módosító jogszabály indoklása alapján a NAV hivatásos állományú tagjai a büntető jogszabályok tekintetében nem minősülnek katonának, így ezt a minősítést a szabálysértési törvényben sem indokolt fenntartani.⁵

---

⁴ A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs tv.) 28.§ (1).

⁵ T/8967. számú törvényjavaslat indokolással - A Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosításáról (2012. évi CLXXV. törvény).

A 2012. évi CLXXV. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosításáról: 36. § *Hatályát veszti a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 28. § (1) bekezdésében az "és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal" szövegrész.*

A fentieket tényként elfogadva mégis Hautzinger Zoltánnal értek egyet, aki szerint indokolt lenne a pénzügyőröket katonaként kezelni, mivel e személyek a katonai jellegű alá-fölérendeltségen túl katonai jellegű szolgálati feladatokat látnak el, illetve rendfokozatot viselnek.⁶

A Szabs tv. szerkezetében és szabályozásában is változások következtek be az 1999. évi LXIX. törvényhez képest. A Szabs tv. alapján „*szabálysértés az az e törvény által büntetni rendelt tevékenység vagy mulasztás, amely veszélyes a társadalomra*”⁷. Tehát megszűnt annak lehetősége, hogy kormányrendeletben kerüljenek szabályozásra egyes szabálysértési tényállások. A másik lényeges módosítás, hogy a törvény az egyes szabálysértések között külön fejezetben szabályozta a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértéseket. Mivel elzárást csak a bíróság alkalmazhat, ezért ezen tényállások a bíróság hatáskörébe kerültek. Ez a változás a katonákra vonatkozó szabályokra is kihatott, így a jogalkotó a fegyelmi eljárás hatálya alá tartozó szabálysértések közül kivette a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértéseket.

Erre utal a Szabs tv. változása: „*Ha katonával együtt polgári személlyel szemben is szabálysértési eljárást kell indítani, vagy a polgári személy a szabálysértés sértettje és az*

---

⁶ HAUZINGER Zoltán: *A katonai büntetőjog rendszertana*, Pécs, AndAnn, 2010, 112. o.

⁷ Szabs tv. 1.§ (1) bekezdés.

*ügy elkülönítésére nincs lehetőség, az eljárást a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság folytatja le. A tényállás megállapítását követően a szabálysértési hatóság a fegyelmi eljárás lefolytatása végett megkeresi a katona erre hatáskörrel rendelkező előljáróját.*⁸

A törvényszövegben a bíróság, mint az elzárással sújtható szabálysértések miatt eljáró szerv szerepel. Ha tehát egy elzárással sújtható szabálysértés pl. egy tulajdon elleni szabálysértés esetén nincs lehetőség az elkülönítésre, akkor a bíróság folytatja le az eljárást a polgári személlyel és a katonával szemben egyaránt, de – a fenti törvényszöveggel összhangban – a bíróságnak nem kell intézkednie a fegyelmi eljárásra utalásra.

A belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai Fegyelmi Szabályzatáról szóló 11/2006. (III. 14.) BM rendelet (a továbbiakban: Fegyelmi Szabályzat) is a fenti törvényszövegnek megfelelően rendelkezik, amikor kimondja, hogy „Az elzárással is büntethető szabálysértések esetében az állományilletékes parancsnok az iratokat haladéktalanul megküldi az előkészítő eljárás lefolytatására illetékes rendőri szervnek.”⁹ Az elzárással büntetendő szabálysértéseket kötelezően megelőző rendőrségi előkészítő (tényállást tisztázó, bizonyítási eszközöket összegyűjtő) eljárást követően az iratok nem a fegyelmi eljárásra hatáskörrel rendelkező előljárónak, hanem a bíróságnak kerülnek megküldésre.

Fontos változása a törvényszövegnek, hogy a hatályba lépéskor a fenytetés kiszabása érdekében történt a katona

---

⁸ Szabs tv. 28.§ (4) bekezdés.

⁹ A belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai Fegyelmi Szabályzatáról szóló 11/2006. (III. 14.) BM rendelet (Fegyelmi Szabályzat) 36.§ (1).

hatáskörrel rendelkező előjárójának megkeresése a tényállás tisztázását követően, míg a jelenleg hatályos szövegben már a fegyelmi eljárás lefolytatása végett történik a katona előjárójának megkeresése.

Összességében megállapítható, hogy a szabálysértési jog különálló törvényi szabályozásának kezdetétől a katonák által elkövetett szabálysértések fegyelmi eljárás keretében kerültek elbírálásra.

Az, hogy az állam az egyes közfeladatokat ellátó szervek tagjai számára – a közszolgálat általános rendjének védelme érdekében – sajátos tevékenységük jellegének és tartalmának figyelembevételével egyedi fegyelmi felelősségi rendszert alakított ki teljesen természetes.¹⁰ A katonával szemben a társadalmi elvárások, követelmények fokozottabbak, ezért velük szemben a jogi felelősség is szigorúbb, mint az átlag állampolgárral szemben.¹¹

A szabálysértési jogszabályok nem kifejezetten értelmező rendelkezésként, de a jogszabályszövegben minden esetben pontosan behatárolták azt a kört, amelyet a törvény alkalmazásában katonának tekintettek. Ez a kör természetesen a történelmi események, korszakok, társadalmi változások függvényében hol szűkül, hol bővült, de a magját alkotó szervek a fegyveres erők, a rendőrség, a büntetés-végrehajtás szervei mindvégig megmaradtak.

3. A katona meghatározása

A szabálysértési törvény magyarázata szerint *„A fegyveres szervek tagjai mind a bűncselekmények, mind a szabálysértések*

---

¹⁰ KASSAI László: A katonai szolgálati fegyelmi jog főbb vonásai, In. *Vélemények a katonai jog világából*, 2018/4. szám, 3. o.

¹¹ KASSAI: i. m. 10. o.

elkövetése során speciális alannak minősülnek, rájuk az általánostól eltérő szabályok vonatkoznak."¹²

Véleményem szerint ez a megállapítás nem állja meg teljes mértékben a helyét. A büntetőjog, az, aki kifejezést használja az általános alany megjelölésére. Speciális alannak azt nevezzük, „*aki az általános alanná válás feltételein túl további követelményeknek, egyéb ismérveknek is megfelel.*”¹³ A katonai bűncselekmények alanya csak katona lehet. Ugyanez a szabálysértési tényállásoknál nem igaz. A közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértést az a járművet vezető személy követheti el, aki a közúti közlekedési szabályok hatálya alatt áll. A szabálysértés megvalósulása szempontjából közömbös, hogy egy futárszolgálat áruszállító kisteherautójának vezetője, vagy a szolgálati gépjárművet vezető rendőr tiszthelyettes okozza a szabályszegő magatartásával a sértett nyolc napon belül gyógyuló sérülését okozó közúti közlekedési balesetet. Véleményem szerint a szabálysértési jogban a katona anyagi jogi értelemben nem speciális alany. Az viszonyt tény, hogy a Szabs tv. az anyagi jogi rendelkezéseket követően az eljárási szabályokat és az egyes törvényi tényállásokat is magába foglalja és a katonákra „speciális” rendelkezéseket fogalmaz meg.

A szabálysértési törvény katona fogalmában nevesített szervek tagjainak szolgálati viszonyát – a Magyar Honvédség kivételével – a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) szabályozza.

---

¹² BISZTRICZKI László, KÁNTÁS Péter: *A szabálysértési törvény magyarázata*, Budapest, HVG-ORAC Lap és Könyvkiadó, 2017, 115. o.

¹³ BLASKÓ Béla: *Büntetőjog. Általános rész*, Budapest, Rejtjel Kiadó, 1996, 70. o.

A Hszt. XV. fejezete tartalmazza fegyelmi felelősség szabályait, melyek tökéletes összhangot mutatnak a Szabs tv rendelkezéseivel. *„Fegyelmi eljárás keretében kell elbírálni a hivatásos állomány tagjának azt a szabálysértését – a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés kivételével –, amelyet szolgálati helyen vagy a szolgálattal összefüggésben követett el.”*¹⁴

A Hszt. nem a szolgálati viszony tartalma alatt kifejezést használja, hanem a szabálysértést megfelelő ismérvek mellett elkövető hivatásos állomány tagját nevesíti, mint a fegyelmi eljárás alanyát. A hivatásos állomány tagja és a rendvédelmi szerv között fennálló jogviszonyt kell szolgálati jogviszonynak tekinteni.

4. Időbeliség kérdése

A szolgálati jogviszony felveti az időbeliség kérdését. *Ha a katona szolgálati viszonya a fegyelmi eljárás befejezése előtt megszűnt, a szabálysértést a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság bírálja el.*¹⁵ A fegyelmi eljárást lefolytatója eljárását megszünteti és feljelentést tesz az illetékes szabálysértési hatóságnál. A fegyelmi eljárás és ezen belül a fenytés célja a szolgálati rend és fegyelem védelme, az eljárás alá vont, illetve más katonáknak a fegyelemsértéstől való visszatartása. Ha tehát a szolgálati viszony megszűnik, akkor a fegyelmi eljárást lefolytató hatásköre is megszűnik az „ex-katona” felett, illetve a fegyelmi eljárás is elveszti célját, okafogyottá válik.

Az időbeliség kérdése felmerülhet egy másik aspektusban is, nevezetesen az eljárás időtartamának

---

¹⁴ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (Hszt.) 181.§ (2).

¹⁵ Szabs tv. 28.§ (2).

tekintetében. Az ésszerű időn belüli igazságszolgáltatás a hatékony jogvédelem egyik előfeltétele.¹⁶ A katonai büntetőjogban a katonai rend és fegyelem erősítése szempontjából felmerült a gyorsított eljárások igénye, mivel az általános eljárási határidők több esetben nem nyújtottak elegendő garanciát a bűnelkövetéssel kapcsolatos preventív hatások érvényesüléséhez.¹⁷

A szabálysértési- és a fegyelmi eljárásban is harminc nap az eljárás határideje.¹⁸ Természetesen egyszerű megítélésű ügyeknél az eljárási idő lehet rövidebb is (pl.: szabálysértési eljárásban tizenöt nap¹⁹), de a tényállás tisztázása érdekében további 30 nappal történő hosszabbításra is sor kerülhet. Az azonban megállapítható, hogy az ügyek elhúzódása egyik eljárásban sem jellemző.

5. Katona és polgári személy egy eljárásban

A katona által elkövetett szabálysértés fegyelmi eljárásban történő elbírálásának alapesete egyértelmű, de mi történik akkor, ha a katonával együtt polgári személlyel szemben is meg kell indítani a szabálysértési eljárást vagy a katona által elkövetett szabálysértésnek polgári személy a sértettje?

A Szabs tv. szerint: *„Ha a szabálysértési eljárásban több eljárás alá vont személy van, velük szemben rendszerint egy eljárást kell folytatni.”*²⁰

---

¹⁶ KONDOROSI Ferenc: *Jog: Norma és program*, Budapest, Urbis, 2006. 127.

o.

¹⁷ HAUTZINGER: i. m. 31. o.

¹⁸ Szabs tv. 81.§ (1), Hszt. 195.§ (3).

¹⁹ Szabs tv. 102.§ (2).

²⁰ Szabs tv. 44.§ (4).

Ugyanakkor a törvény lehetőséget ad az elkülönítésre, ha az együttes elbírálás a felelősségre vonást jelentősen késleltetné, illetve a katonákra vonatkozó rendelkezések között is az elkülönítést helyezi előtérbe, azzal, hogy az együttes elbírálás csak akkor opció, ha nincs mód az elkülönítésre.

Tipikus esete az együttes elbírálásnak a közlekedési baleset, melyben a katona által vezetett szolgálati gépjármű és egy polgári személy gépjárműve ütközik. A parkoló járműnek tolatás, a kikerülés szabályainak megsértése során bekövetkezett anyagi káros baleset egyszerű megítélésű ügy, gyakran már a helyszínen elismeri a vétkes fél a felelősségét. Vannak azonban olyan típusú balesetek például egy balra kanyarodó járművet balról előző jármű összeütközése, vagy egy megkülönböztető jelzést használó szolgálati gépjármű polgári személy által vezetett gépjárművel ütközése, amikor a felelősség egy nagy tapasztalattal rendelkező szabálysértési előadó számára sem egyértelmű és elengedhetetlen a bizonyítási eljárás lefolytatása.

Nem véletlen tehát a törvény azon rendelkezése, amely az ilyen ügyeket a szabálysértési hatóság, ill. a bíróság hatáskörébe utalja.

A közös elbírálás esetén, ha csak a polgári személy felelőssége kerül megállapításra a szabálysértés elkövetése miatt, akkor a katona ügyét nem kell fegyelmi eljárásra utalni, hanem vele szemben az eljárást a Szabs tv. rendelkezései alapján meg kell szüntetni. Amennyiben viszont a szabálysértési eljárás eredményeként megállapított tényállás a katona szabálysértési felelősségét tartalmazza, úgy a szabálysértési hatóság nem alkalmazhat szankciót, hanem a fegyelmi fenytés kiszabása érdekében megkeresi a katona arra hatáskörrel rendelkező elöljáróját.

A közös elbírálás osztott felelősséget is eredményezhet. A fegyelmi eljárást lefolytató részére a szabálysértési eljárást lezáró jogerős megküldött (áttett) határozatban a felelősségi arányok tekintetében is rendelkezni kell.

6. Az Alkotmánybíróság véleménye

A katonák által elkövetett szabálysértések fegyelmi eljárásban történő elbírálásának megítélése – annak ellenére, hogy a törvényi szabályozás évtizedekre visszamenőleg szinte változatlan – nem egységes, jelzi ezt, hogy e tárgyban az Alkotmánybírósághoz is érkezett beadvány²¹.

Az indítványozó a szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvény 28. § (1) bekezdésének azt a rendelkezését támadta, amely szerint a katona által a szolgálati viszony alatt elkövetett szabálysértést fegyelmi eljárás keretében kell elbírálni. Álláspontja szerint a szankciórendszer különbözősége folytán a katona a szabálysértést polgári személyként elkövetőhöz képest előnyösebb vagy hátrányosabb helyzetbe kerülhet, ami ellentétes az Alkotmánynak a jogegyenlőség elvét általánosságban megfogalmazó 70/A. §-ával, és a bíróság (törvény) előtti egyenlőséget megfogalmazó 57. § (1) bekezdésével.

Az indítványozó támadta a Magyar Köztársaság fegyveres erői szolgálati szabályzatának kiadásáról szóló 6/1987. (X. 15.) HM rendelet mellékletében kiadott Szolgálati

---

²¹ 304/B/1993. AB határozat a Magyar Köztársaság fegyveres erői szolgálati szabályzatának kiadásáról szóló 6/1987. (X. 15.) HM rendelet mellékletében kiadott Szolgálati Szabályzat 695. pontja, a 795. pontja, a 797. pont első mondata, a 820-822. pontjai, a 828. pont a) alpontból a "szabálysértés" szó, valamint a 830. pont második bekezdéséből a "szabálysértések" szó alkotmányellenességének vizsgálatáról.

Szabályzatnak azokat a rendelkezéseit, amelyek a katona által elkövetett szabálysértés fegyelmi jogkörben való elbírálására vonatkoznak.

Az indítvány benyújtását követően a szabályozás többször módosult életbe lépett az 1999. évi LXIX. törvény, változott a Szolgálati Szabályzat is, azonban az indítványozó az AB felszólítása ellenére sem nyilatkozott, hogy indítványát fenntartja-e az új jogszabályi rendelkezések tekintetében is.

Az Alkotmánybíróság – főszabályként – csak hatályban lévő jogszabály, illetve az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányosságát vizsgálja, ezért az eljárást megszüntette. A támadott rendelkezések egyébként a jelenleg hatályos Fegyelmi Szabályzatban is megtalálhatóak (részletfizetési-, halasztási kedvezmény, elkobzás stb.).

Az AB végül kimondta, hogy a Szolgálati Szabályzat e rendelkezései a szabálysértés fegyelmi jogkörben történő elbírálásához kapcsolódó olyan végrehajtási szintű szabályok, amelyek önmagukban nincsenek az alkotmányosság szempontjából értékelhető összefüggésben sem az Alkotmány 57. § (1) bekezdésével, sem pedig a 70/A. § (1) bekezdésével. Ezért az Alkotmánybíróság e rendelkezésekre vonatkozó indítványi részeket elutasította.

7. A szabálysértési szankciók és a katonával szemben alkalmazható fenyítések összevetése

7.1. Szabálysértési szankciók és fegyelmi fenyítések

Az egyik leggyakoribb kritika a szabálysértések fegyelmi eljárásban történő elbírálásával kapcsolatban az, hogy az

kedvezőbb a katonára nézve. Szűcs István az 1955. évi 17. tvr. bírálata során szintén ezt a véleményt fogalmazta meg.²²

A kérdés tisztázása érdekében mindenképpen érdemes összehasonlítani az Szabs tv. szankciórendszerét a Hszt. hivatásos állomány tagjával szemben alkalmazható fenyítéseivel (itt értelemszerűen leszűkül a kör a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek katonáira).

A Szabs tv. a szabálysértés elkövetőjével szemben büntetéseket, illetve intézkedéseket alkalmazhat. Büntetés a szabálysértési elzárás, a pénzbírság és a közérdekű munka. Intézkedés a járművezetéstől eltiltás, az elkobzás, a kitiltás és a figyelmeztetés.²³

A Hszt. a hivatásos állomány tagjával szemben a következő fenyítéseket alkalmazhatja: feddés, megrovás, pénzbírság, egy fizetési fokozattal egy évre való visszavetés, a fizetési fokozatban való előlépés várakozási idejének meghosszabbítása hat hónaptól két évig terjedő időtartamra, eggyel alacsonyabb rendfokozatba hat hónaptól két évig terjedő időtartamra történő visszavetés, alacsonyabb szolgálati beosztásba helyezés, egy évtől két évig terjedő időtartamra, vagy szolgálati viszony megszüntetése.²⁴

Mindkét jogszabály részletszabályokat állapít meg az egyes szankciók alkalmazására vonatkozóan.

A szankciók közül kétségtelenül az elzárás és a szolgálati viszony megszüntetése a legsúlyosabb. Az azonban megállapíthatjuk, hogy az értékelésnél az elzárás büntetés figyelmen kívül hagyható, mivel azt csak bíróság alkalmazhatja elzárással sújtható szabálysértés elkövetőjével szemben,

---

²² SZÜCS István: *A szabálysértés intézményének egyes kérdései*, Szeged, Acta Universitatis Szegediensis, 1959, 20. o

²³ Szabs tv. 7-8.§.

²⁴ Hszt. 185.§ (1).

viszont ezek a szabálysértések a Szabs tv. 28.§ (2) bekezdése alapján eleve kivételre kerültek a fegyelmi eljárás hatálya alól. Ha katonával szemben elzárással sújtható szabálysértés miatt elzárás kerül kiszabásra, akkor a büntetés kiszabására ugyanazok a szabályok érvényesülnek, mint minden más eljárás alá vont esetében.

A fegyelmi fenytések esetében a szolgálati viszony megszüntetése a legsúlyosabb szankció, azonban ennek alkalmazására a szabálysértést elkövető katona esetében inkább csak elvi lehetőség van. A Hszt.-ben a fenytések sorrendje kifejezi a fenytés súlyosságát. Tekintve, hogy „*A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 710. §-ában meghatározott esetben a hivatásos állomány azon tagjának, aki a büntető jogszabályok alkalmazása szempontjából a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 127. § (1) bekezdése alapján katonának tekintendő, katonai vétségét fegyelmi eljárásban kell elbírálni.*”²⁵

A fentiek alapján a Hszt 185.§-ában nevesített fenytésekkel kell a katonai vétségeket is szankcionálni. Ha figyelembe vesszük a Hszt. azon rendelkezését, hogy a fenytést a fegyelemsértés tárgyi súlyának megfelelően kell kiszabni,²⁶ akkor a bűncselekmények és szabálysértések társadalomra veszélyessége közötti különbséget és az elzárással sújtható szabálysértések és a fegyelmi eljárásra utalható szabálysértések tárgyi súlya közötti különbséget tekintve megállapíthatjuk, hogy szabálysértés miatt szolgálati viszony megszüntetésére gyakorlatilag nem kerülhet sor.

---

²⁵ Hszt. 181. § (3).

²⁶ Hszt. 209.§ (1).

7.2. Pénzbírság a fegyelmi eljárásban

A Hszt. a fegyelmi felelősség általános szabályai között rögzíti, hogy pénzbírság fenytés csak a fegyelmi eljárásban elbírált szabálysértés, illetve katonai vétség esetén szabható ki. A Hszt. fegyelmi felelősségre vonatkozó rendelkezéseit a Fegyelmi Szabályzat tartalmával együtt kell alkalmazni, amely kimondja: *„Szabálysértés elbírálásánál elsősorban pénzbírság fenytést kell kiszabni. A pénzbírság mértékének meghatározásakor a helyi szabálysértési hatóság hasonló cselekményekre irányadó gyakorlatát kell alapul venni.”*²⁷ Ez a rendelkezés összecseng a szabálysértési hatóságok gyakorlatával, ahol a szankciók között a pénzbírság szerepel az első helyen, illetve mintegy utasítja a fegyelmi hatóságot, hogy a polgári személyekkel szemben alkalmazott bírságösszegekhez hasonló bírságot szabjon ki a katonával szemben is.²⁸

A Hszt. a fegyelmi eljárásban elbírált katonai vétség esetére ötezer és kettőszázezer forint között határozza meg a kiszabható pénzbírság mértékét, a szabálysértési bírság összegét azonban nem határozza meg ilyen pontosan. A számszerűsítés elmaradásában szerepet játszhat a szabálysértési bírságösszegek relatíve gyakori változása is.

A szabályozás ennek ellenére egyértelmű és mondhatni katonásan – huszárvagással – egy mondatban oldja meg az összegmeghatározást. Ez azért sem kis „fegyvertény”, mert a pénzbírság általános maximumát²⁹ és az egyes közlekedési szabálysértésekre kötelezően alkalmazandó (fix)

---

²⁷ Fegyelmi Szabályzat 36.§ (3).

²⁸ 2018. évben a BSR adatai alapján 202.345 jogerősen kiszabott szankcióból (helyszíni bírság nélkül!) 130.066 volt a pénzbírság (64,3%) és 50.284 a figyelmeztetés (24,9%).

²⁹ Szabs tv. 11.§ (1).

bírságösszegét³⁰ is belesűriti a meghatározásba: „...*pénzbírság mértéke nem haladhatja meg az egyes szabálysértésekre a szabálysértési jogszabályok alapján kiszabható pénzbírság összegét...*”³¹.

7.3. Legenyhébb szankció: figyelmeztetés

A Szabs tv. szankciórendszerében - mint legenyhébb intézkedés - helyet kapott a figyelmeztetés is: „...*ha a szabálysértés az elkövetés körülményeire tekintettel csekély súlyú és ettől az intézkedéstől kellő visszatartó hatás várható*”³², akkor a szabálysértési hatóság figyelmeztetést alkalmazhat.

A Hszt. természetesen szintén tartalmaz hasonló szankciót. A fegyelmi eljárás elrendelése, továbbá a fenyítés kiszabása mellőzhető, ha a fegyelemsértés olyan csekély súlyú, hogy – fegyelembé véve a fegyelemsértőnek a magatartását és a szolgálati rendhez való viszonyát – a szolgálati rend és fegyelem védelme, az eljárás alá vont személynek és másoknak a fegyelemsértéstől való visszatartása, mint cél - figyelmeztetéssel is elérhető.³³

Fontos azonban megjegyezni, hogy a Hszt. szerint: „*Fegyelmi eljárás keretében kell elbírálni a hivatásos állomány tagjának azt a szabálysértését – a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés kivételével –, amelyet szolgálati*

---

³⁰ Az egyes közlekedési szabálysértések miatt alkalmazandó szabálysértési pénzbírság, illetve helyszíni bírság kötelező mértékéről, valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerrel szóló 2012. évi II. törvénnyel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 63/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet.

³¹ Hszt. 186.§ (2).

³² Szabs tv. 20.§ (1).

³³ Hszt. 182.§ (1)-(2).

helyen vagy a szolgálattal összefüggésben követett el.”³⁴ A lényeg a fegyelmi eljárásban történő elbírálás! Nincs lehetőség tehát a szabálysértést elkövető katonával szemben fegyelmi eljárás mellőzésével történő figyelmeztetés alkalmazására. A Fegyelmi Szabályzat 9.§-ában foglalt jogintézmény mindössze egy parancsnoki meghallgatást követel meg a figyelmeztetés alkalmazásához. Erre a szabálysértéseknél nincs lehetőség, le kell folytatni a fegyelmi eljárást, ami a tényállás tisztázása révén egy megalapozottabb döntést eredményez.

A katonával szemben nincs helye helyszíni bírság kiszabásának. A helyszíni bírság összege azonban például a „fix bírságos” szabálysértések esetén pontosan a fele a szabálysértési eljárásban alkalmazandó bírság összegének. A katonának így az eljárás során kétszer annyi bírságot kellene fizetnie, mint egy átlag állampolgárnak. A Hszt. azonban a helyszíni bírságot szabálysértéseknél azt a szabályt alkalmazza, hogy ha a katona a helyszínen elismeri a szabálysértés elkövetését, akkor részére a helyszíni bírság összegének megfelelő bírság összeget kell megállapítani. Megállapítható tehát, hogy a Hszt. méltányosan jár el a katonával szemben a bírságolás tekintetében és a fenti szabály alkalmazásával a polgári személyek szankcionálásával megegyező helyzetet teremt.

7.4. A járművezetéstől eltiltás, az elkobzás és a közúti közlekedési előéleti pontok alkalmazása

„Katonával szemben elkobzást, valamint járművezetéstől eltiltást bíróság, illetve szabálysértési hatóság szabhat ki. Ha a fegyelmi jogkör gyakorlója elkobzás vagy járművezetéstől

---

³⁴ Hszt. 181.§ (2).

eltiltás szükségességét észleli, értesíti az eljárása eredményéről a szabálysértési hatóságot.”³⁵

A rendőrség személyi állománya által elkövetett és fegyelmi eljárás keretében elbírált szabálysértések számadatait nézve megállapíthatjuk, hogy a jogerősen elbírált szabálysértések átlagosan 95%-a közúti közlekedési szabálysértés.³⁶

Ebből levonható egyrészt az a következtetés, hogy elkobzásra fegyelmi eljárás keretében a legritkább esetekben kerül sor - mivel közlekedési szabálysértéseknél gyakorlatilag nincs elkobzás - másrészt a járművezetéstől eltiltás, illetve a közúti közlekedési előéleti pontok alkalmazásának tapasztalatait mindenképp vizsgálni kell.

A Szabs tv. a járművezetéstől eltiltás kötelező és mérlegelésen alapuló szabályait egyaránt alkalmazza. *„Az eljárás alá vont személy eltiltható, illetve az e törvényben meghatározott esetben az eljárás alá vont személyt el kell tiltani a járművezetéstől, ha a szabálysértést engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követte el.*”³⁷

Kötelező az eltiltás pl. ha a közveszély helyszínén 7500 kg-ot meghaladó megengedett legnagyobb össztömegű tehergépkocsival a lezárt útszakaszra történő behajtásra, előzésre vonatkozó szabályokat sérti meg a járművezető, vagy ha hat hónapon belül harmadszor követ el járművezetőként

---

³⁵ Szabs tv. 28.§ (3).

³⁶ KARDOS Sándor István: *A rendőri jogsértések között jelentkező korrupció megvalósulási körülményeinek, tendenciáinak vizsgálata a beosztotti állomány körében (PhD dolgozat)*, Budapest, NKE Hadtudományi Doktori Iskola, 2016. 200. o.

2015. évben a rendőrség által fegyelmi eljárás keretében 630 jogerősen elbírált szabálysértésből 618 volt közlekedési szabálysértés.

³⁷ Szabs tv. 16.§ (1).

közúti közlekedési szabálysértést.³⁸ Minden más esetben a szabálysértési előadó mérlegelési jogkörébe tartozik az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével megvalósított szabálysértés elkövetőjével szemben az eltiltás alkalmazása.

A szabálysértési előadó akkor alkalmazza a járművezetéstől eltiltást, ha az elkövetett cselekmény súlyából, a szabálysértés jellegéből, az elkövetés módjából, az eljárás alá vont személy szabálysértési előéletéből, illetve személyiségéből olyan következtetést von le, hogy a járművezetőnek a forgalomban hagyása a közlekedés rendjére és biztonságára tényleges veszélyt jelent.

Fontos megjegyezni, hogy a szabálysértési előadó döntéséről van szó! A szabálysértési határozat tartalmára, az ügy érdemi elbírálására, így az eltiltásra, ill. a szabálysértési szankcióra vonatkozóan nem adható szolgálat parancs.

„A szabálysértési előadó tevékenységének kereteit tehát a hatályos szabálysértési törvények és a vonatkozó iránymutatások állapítják meg. Érdemi "ítélkező" tevékenysége ezért szolgálati paranccsal – amely a katonai tevékenység irányításának eszköze – nem befolyásolható.”³⁹

Más a helyzet a fegyelmi eljárásban elbírált szabálysértések esetében, ahol az állományilletékes parancsnok a fegyelmi jogkör gyakorlója. A Szabs tv. szerint, ha a fegyelmi eljárásban a járművezetéstől eltiltás szükségessége merül fel, akkor a fegyelmi hatóság jelzi ezt a szabálysértési hatóság felé, amely határozatban rendelkezik az eltiltásról. A gyakorlatban azonban erre a legritkább esetben kerül sor, a

---

³⁸ Szabs tv. 23.§ (3).

³⁹ EH 2001.396 A szabálysértési határozat tartalmára, az ügy érdemi elbírálására parancs nem adható.

belügyi szervek, illetve a rendőrség belső szabályzóiban rejlő okok miatt.

A Rendőrség gépjármű szabályzata alapján a szolgálati gépjármű vezetésére az jogosult, aki az adott kategóriájú gépjármű vezetéséhez szükséges hatósági engedéllyel, valamint ügyintézői igazolvánnyal rendelkezik, és arra a közvetlen vezetője feljogosítja, illetve azzal megbízza.⁴⁰ A szolgálati gépjárművel elkövetett szabálysértés, vagy azzal okozott közúti közlekedési baleset esetén a fegyelmi eljárás lefolytatásakor az állományilletékes parancsnoknak nincs más feladata, mint a szolgálati gépjármű vezetésére vonatkozó megbízását, nevezetesen az azt megtestesítő ügyintézői igazolványt kell visszavonnia. Ennek az intézkedésnek a gyakorlati eredménye ugyanaz, mint az eltiltásnak: a katona nem vezetheti a szolgálati gépjárművet. Lényeges különbség azonban az, hogy a katona az ügyintézői igazolvány visszavonása után „civilben”, nem szolgálati járművet továbbra is vezethet.

A belügyi szerv által használt szolgálati gépjárművet és szolgálati hajót vezető és a gépjárművezetést oktató személy képzési követelményeinek megállapításáról szóló 18/2016. (VIII. 16.) BM utasítás taxatívum rögzíti az igazolvány visszavonásának kötelező eseteit. A visszavonás technikai jellegű okai (pl.: vezetői engedély érvényessége lejárt, szolgálati viszony megszűnt) és a közlekedési bűncselekmény elkövetése mellett további két ok szerepel, amelyek a szabálysértési jog szempontjából is jelentőséggel bírnak. A szolgálati jármű nem rendeltetésszerű vezetése, használta, ezáltal káresemény okozása, illetve az önhibás személyi sérüléssel vagy egy millió forintos anyagi kárral járó közúti közlekedési baleset előidézése. Az utóbbi esetekben az

---

⁴⁰ A Rendőrség gépjármű szabályzatáról szóló 10/2016. (IV. 25.) ORFK utasítás 10. pont.

ügyintézői igazolvány visszavonása kötelező, de ezekben az esetekben főként a személyi sérülés okozása kapcsán mindenképp indokolt lenne a járművezetéstől eltiltás kezdeményezése is. A fegyelmi eljárásban szankciót kiszabó állományilletékes parancsnoknak tehát nagy a felelőssége a döntés meghozatalakor, mert nem elég - az ügyintézői igazolvány visszavonása révén - a rendőrségi járművek vezetésétől eltiltani a katonát, hanem a közlekedési szabálysértések védett jogtárgyát, a közlekedés biztonságát szem előtt tartva a „civil” járművek vezetésétől való eltiltásra is intézkednie kell.

A szabályozás egyébként mindössze egy hónap eltérést mutat az eltiltás és az ügyintézői igazolvány visszavonása között, mivel a Szabs tv. egy hónaptól egy évig, míg a BM utasítás kettő hónaptól egy évig „tilt el” a járművezetéstől.

A közúti közlekedési előéleti pontok alkalmazása kapcsán meg kell említeni, hogy ha a fegyelmi eljárásban jogerős, végleges döntés született, akkor a szabálysértéshez tartozó pontok alkalmazásáról a fegyelmi hatóság a szükséges nyomtatvány kitöltése és megküldése útján tájékoztatja a nyilvántartó szervet. Az előéleti ponttörvény azonban két kivételt határoz meg: a megrovás és a feddés esetén ez nem valósul meg.⁴¹

8. A szabálysértési előélet értékelése a szabálysértési szankció és a fenyítés kiszabása során

Mind a szabálysértési, mind a fegyelmi eljárás értékeli a szankció kiszabása során az eljárás alá vont előéletét. A Szabs tv. alapján büntetés kiszabásakor és az intézkedés

---

⁴¹ A közúti közlekedési előéleti pontrendszeréről szóló 2000. évi CXXVIII. törvény 3.§ (1).

alkalmazásakor figyelembe kell venni a szabálysértés elkövetésének időpontját megelőző két éven belül az eljárás alá vont személy szabálysértés miatt történt felelősségre vonását.⁴² A szabálysértési előélet vizsgálata a Szabálysértési Nyilvántartási Rendszer⁴³ (a továbbiakban: SZNYR) adatainak lekérdezése útján valósul meg.

A fegyelmi eljárás esetében *„Általában enyhítő körülményként kell értékelni, ha az eljárás alá vont szolgálat ellátása és/vagy szolgálat alatti magatartása a fenyítés kiszabását megelőző három éven belül kifogástalan volt...”*⁴⁴ A vizsgálat tárgya, tehát a szolgálatellátás színvonala és nem az előző két év során elkövetett szabálysértések száma. A szolgálatellátás színvonalának megítélésénél pedig normasértésről készült parancsnoki kivizsgálásban megfogalmazott jellemzés, ill. a Fegyelmi Statisztikai Rendszer (a továbbiakban: FSR) adatellenőrzésének eredménye kerül figyelembevételre. Megjegyzem, az adott esetben 20 éves szolgálati viszony bármely időpontjában megvalósított fegyelemsértés a katona személyügyi anyagában egészen szolgálati viszonyának megszűnéséig szerepel.

Fontos viszont megállapítani azt, hogy az SZNYR és a FSR között semmiféle kapcsolat nincs és a fegyelmi eljárást lefolytatónak nincs is kötelezettsége az SZNYR ellenőrzésére. A fegyelmi eljárás lefolytatója az SZNYR adatairól akkor szerez tudomást, ha a fegyelmi ügy a szabálysértési hatóságtól került áttételre és a szabálysértési hatóság az eljárása megindításakor végrehajtotta a szükséges nyilvántartások ellenőrzését, többek között az SZNYR-ét is.

---

⁴² Szabs tv. 21.§ (2).

⁴³ Szabs tv. 150-165.§.

⁴⁴ Fegyelmi Szabályzat 29.§ (3).

A két rendszer közötti kapcsolat hiányának akkor van jelentősége, ha az ismételt elkövetéshez fűződő hátrányos szankciók a katona esetében nem kerülnek alkalmazásra a közlekedési előélet ellenőrzésének elmaradása miatt.

Összegzés

A szabálysértési eljárás törvényi szabályozása több mint 50 éves múltra tekint vissza, a katonai fegyelmi eljárások összehasonlíthatatlanul hosszabb előélettel rendelkeznek. Összevetve a jelenlegi szabályzókat megállapítható, hogy mind a szabálysértési eljárás, mind a fegyelmi eljárás kellő módon szabályozott és a fegyelmi eljárásban is megvannak azok a jogintézmények, amelyek biztosítják a katona által elkövetett szabálysértés esetén a tényállás tisztázását, az egyéniesített fenyítés kiszabását.

Miért kell mégis külön – fegyelmi – eljárásban szabályozni a katona által elkövetett szabálysértéseket? Miért nem lehet a katona által elkövetett szabálysértéseket is szabálysértési eljárás keretében elbírálni? Lehet-e pártatlan ítékezés egy olyan közegben, ahol az elkövetők és a döntéshozók is egy szervezethez tartoznak?⁴⁵

A válasz a katona speciális helyzetében rejlik. A katona, ezen belül a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagja egy különleges közszolgálati jogviszonyban látja el szolgálatát. Ez a szolgálati viszony, ez a szolgálatellátás olyan élethelyzeteket teremt, amelyeket nem szabad az általános szabályok szerint megítélni.

A szolgálati feladatok ellátása során egy tűzoltó autó vezetése, egy védett személyt szállító konvojban haladó jármű

---

⁴⁵ BÁRD Károly: *Emberi jogok és büntető igazságszolgáltatás Európában*, Budapest, Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 2007, 110. o.

vezetése, egy megkülönböztető jelzést használó rendőrautó vezetőjeként a rablás elkövetőjének „üldözése” mind-mind olyan szituáció, amelyben a katonának az átlag állampolgár, a hétvégi autós tudásszintjét meghaladóan kell teljesíteni, adott esetben a tizenkét órás szolgálat utolsó órájában.

A közúti közlekedésben részt vevő jármű vezetője kézben tartott rádiótelefont nem használhat, de a rendőrnek az eredményes szolgálatellátás érdekében rádióznia kell! A közlekedésben történő részvétel során nem csak a saját járművet kell szabályszerűen vezetni, hanem a közlekedés többi résztvevőjére is tekintettel kell lenni, illetve velük is be kell tartatni a közlekedési szabályokat.

A katona által elkövetett szabálysértések fegyelmi eljárásban történő elbírálását indokolhatja a szabálysértés jellege (pl. Hamis statisztikai adatszolgáltatás), vagy azok a szituációk is amikor a szabálysértéssel egyidejűleg fegyelemsértés is megvalósul és a párhuzamos eljárásokat küszöböli ki a fegyelmi eljárásban történő elbírálás.

A szabálysértési és a szabálysértés elkövetése miatt folytatott fegyelmi eljárás összehasonlítása kapcsán megállapítható, hogy jelentős eltérések nem tapasztalhatók a polgári személy és a katona szabálysértési felelősségre vonása között, azonban az állományilletékes parancsnok körültekintő, minden körülményt értékelő, a fenytést egyéniesítve alkalmazó döntésével a szolgálati rendet és fegyelmet jobban szolgáló döntést hozhat, mint az általános szabálysértési hatóság.

MŰHELY

